

14

WOORDENLIJST

INHOUD	PAGINA
15.1 Inleiding	14.3
15.2 Verklarende woordenlijst	14.4
15.3 Vergelijkende woordenlijst	14.24

15.1 Inleiding

Als hulpverlener-ambulancier kom je dagelijks in contact met verpleegkundigen en artsen. Het is dan ook belangrijk dat je een idee hebt van medische terminologie.

In dit hoofdstuk worden dan ook een hele reeks woorden, die je als beginnend hulpverlener-ambulancier vreemd kunnen voorkomen, verklaard.

Tevens bevat het hoofdstuk een vergelijkende woordenlijst die een hulpmiddel kan zijn in je contacten met buitenlandse hulpdiensten en anderstalige patiënten.

15.2 Verklarende woordenlijst

Dit handboek bevat een alfabetische woordenlijst van termen die in de genees- en verpleegkunde dikwijls gebruikt worden. Het is niet de bedoeling dat je deze lijst van buiten leert. Deze woordenlijst is een verklarend hulpmiddel voor woorden die je, als beginnend hulpverlener-ambulancier, vreemd kunnen voorkomen.

De volgende afkortingen worden gebruikt:

- off.:** officiële term
- sam.:** gebruikt in samenstelling met een ander woord
- afk.:** afkorting
- m.b.t.:** met betrekking tot bijv.: bij voorbeeld

<i>abces</i>	etterverzameling
<i>abdominaal</i>	m.b.t. de buik
<i>abortus</i>	vruchtafdrijving
<i>absorptie</i>	opname, opslorping
<i>abrasio</i>	schaafwonde
<i>acceleratie</i>	versnelling
<i>ACLS</i>	afk. Advanced Cardiac Life Support
<i>acuut</i>	plots opkomend
<i>Agitatie</i>	verwardheid
<i>AIDS</i>	afk. Acquired Immuno Deficiency Syndrome: een virale ziekte die het afweerstelsel ondermijnt
<i>airway</i>	ademweg (A - B - C)
<i>ALS</i>	afk. Advanced Life Support
<i>Alveool</i>	luchtblaasje, eindvertakking van de luchtwegen
<i>ambulance</i>	ziekenwagen

<i>ambulancier</i>	off. hulpverlener-ambulancier
<i>amplitude</i>	golfhoogte
<i>amputatie</i>	afzetten van een lichaamsdeel
<i>anafylaxis (shock)</i>	uitgesproken allergische reactie
<i>anatomie</i>	wetenschap die de (op)bouw van het lichaam bestudeert
<i>anatomische houding</i>	houding waarbij de patiënt rechtop staat
<i>angor</i>	pijn of zwaartegevoel in de hartstreek door zuurstoftekort van het hart
<i>anisocorie</i>	ongelijke pupillen
<i>anterieur</i>	m.b.t. de voorzijde
<i>antigenen</i>	stoffen die het afweerstelsel aanzetten tot de vorming van antilichamen
<i>antilichamen</i>	eiwitten die door het afweerstelsel aangemaakt worden om antigenen onschadelijk te maken
<i>anus</i>	aars
<i>aorta</i>	grote lichaamsslagader
<i>appendicitis</i>	ontsteking van de blindedarm
<i>appendix</i>	blindedarm
<i>arteriole</i>	kleine slagader
<i>arterie</i>	slagader
<i>articulair</i>	m.b.t. een gewricht
<i>arythmie</i>	onregelmatig ritme aspireren opzuigen
<i>atrium</i>	voorkamer van het hart
<i>asystolie</i>	afwezigheid van elektrische hartactiviteit
<i>auditief</i>	m.b.t. het gehoor

<i>auscultatie</i>	onderzoeken door te beluisteren
<i>autonoom</i>	niet gecontroleerd door het bewustzijn
<i>avulsie</i>	afrukking
<i>axilla</i>	oksel
<i>BABI</i>	afk. Belgian Association of Burn Injuries
<i>bacterie</i>	microbe
<i>BD</i>	afk. bloeddruk
<i>BESEDIM</i>	afk. Belgian Society of Emergency and Disaster Medicine
<i>Bilateraal</i>	beiderzijds
<i>Biologisch</i>	m.b.t. de levende wezens
<i>Blast</i>	schokgolf
<i>BLS</i>	afk. Basic Life Support
<i>Brachiaal</i>	m.b.t. de arm
<i>brady-</i>	sam. traag
<i>bradycardie</i>	trage hartslag
<i>bradypnoe</i>	trage ademhaling
<i>breathing</i>	ademen
<i>bronchitis</i>	ontsteking van de luchtwegen
<i>bronchus</i>	luchtweg
<i>bw</i>	afk. brandweer
<i>canule</i>	pijpje, buisje
<i>capillair</i>	haarvat
<i>cardiaal</i>	m.b.t. het hart

<i>cardiopulmonair</i>	m.b.t. hart en longen
<i>cardiovasculair</i>	m.b.t. het hart- en bloedvatenstelsel
<i>CARA</i>	afk. Chronische Aspecifieke Respiratoire Aandoening
<i>carotis (arteria)</i>	slagader in de hals
<i>caudaal</i>	naar het onderste deel (voeten) van het lichaam toe
<i>centraal zenuwstelsel</i>	hersenen en ruggemerg
<i>centrale 100</i>	off. hulpcentrum 100
<i>centralist</i>	off. aangestelde van het hulpcentrum 100
<i>cerebellum</i>	kleine hersenen
<i>cerebraal</i>	m.b.t. de hersenen
<i>cerebrospinaal</i>	m.b.t. de hersenen en het ruggemerg
<i>cervicaal</i>	m.b.t. de nek
<i>chemisch</i>	scheikundig
<i>chronisch</i>	langdurend
<i>circulatoir</i>	m.b.t. het hart- en bloedvatenstelsel
<i>civiel</i>	burgerlijk
<i>clavicula</i>	sleutelbeen
<i>CO</i>	afk. voor koolstofmonoxide
<i>CO₂</i>	afk. voor koolzuurgas
<i>Coccyx</i>	staartbeen
<i>colon</i>	dikke darm
<i>coma</i>	toestand van bewusteloosheid
<i>complicatie</i>	verwikkeling

<i>concussie</i>	(hersens)chudding
<i>conductie</i>	geleiding
<i>conjunctiva</i>	slijmvlies van het oog
<i>contusie</i>	kneuzing
<i>convulsie</i>	stuipaanval
<i>cornea</i>	hoornvlies van het oog
<i>coronair</i>	m.b.t. de kransslagader
<i>costaal</i>	m.b.t. een rib
<i>CPR</i>	afk. CardioPulmonaire Reanimatie
<i>Craniaal</i>	m.b.t. de schedel
<i>cranium</i>	schedel
<i>CVA</i>	afk. Cerebraal Vasculair Accident
<i>cyanose</i>	blauwverkleuring
<i>deceleratie</i>	vertraging
<i>decubitus</i>	neerliggen in ventrale, dorsale of laterale houding
<i>defibrillatie</i>	het onderbreken van een fibrillatie
<i>delirium (tremens)</i>	(dronkemans)waan
<i>dentaal</i>	m.b.t. de tanden
<i>depressie</i>	gedrukte gemoedstoestand, neerslachtigheid
<i>dermis</i>	huid
<i>DGH</i>	afk. Dringende Geneeskundige Hulpverlening
<i>DMH</i>	afk. Dringende Medische Hulpverlening
<i>Diabetes</i>	suikerziekte
<i>diafragma</i>	middenrif

<i>distaal</i>	van de romp verwijderd
<i>dorsaal</i>	naar de rugzijde toe
<i>dosis</i>	hoeveelheid
<i>dragee</i>	geglazuurde pil of tablet
<i>drug</i>	illegaal gebruikt middel
<i>dyspnoe</i>	kortademigheid
<i>eclampsie</i>	stuipaanval tijdens de zwangerschap, gepaard gaande met een te hoge bloeddruk
<i>EHBO</i>	afk. Eerste Hulp Bij Ongevallen
<i>EKG</i>	afk. electrocardiogram, d.i. de geregistreerde elektrische activiteit van het hart
<i>Elektrocardiograaf</i>	toestel dat de elektrische activiteit van het hart optekent
<i>embolie</i>	afsluiting van een (slag)ader door een klont of luchtbel
<i>emfyseem</i>	luchtopstapeling
<i>endocrien</i>	m.b.t. het inwendig klierstelsel
<i>endotracheaal</i>	in de luchtpijp
<i>enzym</i>	eiwit dat een scheikundige stof kan omzetten in een andere stof
<i>epidermis</i>	opperhuid
<i>epiduraal</i>	gelegen tussen de hersenvliezen en de schedel
<i>epiglottis</i>	strotklepje
<i>epiglottitis</i>	ontsteking van het strotklepje
<i>epilepsie</i>	ziekte met herhaalde stuipaanvallen
<i>erytheem</i>	roodheid

<i>erytrocyt</i>	rode bloedcel
<i>evacuatie</i>	ontruiming
<i>evaluatie</i>	beoordeling
<i>evaporatie</i>	verdamping
<i>excretie</i>	verwijdering uit het lichaam
<i>expiratie</i>	uitademing
<i>extensie</i>	strekking
<i>extern</i>	uitwendig
<i>extraduraal</i>	gelegen buiten de hersenvliezen
<i>faciaal</i>	m.b.t. het aangezicht
<i>facies</i>	aangezicht
<i>faeces</i>	stoelgang
<i>febriel</i>	koortsig
<i>femoraal</i>	m.b.t. het dijbeen
<i>femur</i>	dijbeen
<i>fibrillatie</i>	onsamenhangende en ondoeltreffende elektrische activiteit van het hart, zodat er geen pols is
<i>flail-chest</i>	fladderthorax die ontstaat door verscheidene rib breuken
<i>flebitis</i>	ontsteking van een ader
<i>flexie</i>	buiging
<i>foetaal</i>	m.b.t. een foetus
<i>foetus</i>	groeïende vrucht in de baarmoeder
<i>fractuur</i>	breuk

<i>frequentie</i>	snelheid waarmee een verschijnsel zich voordoet, uitgedrukt in aantal keren per tijd
<i>frictie</i>	wrijving
<i>frontaal</i>	m.b.t. het voorhoofd
<i>fysiologie</i>	studie van de werking van de organen fysiek lichamelijk
<i>fysisch</i>	natuurkundig
<i>gastro-</i>	sam. m.b.t. de maag
<i>genitaal</i>	m.b.t. de geslachtsorganen
<i>genitaliën</i>	geslachtsorganen
<i>geriatrisch</i>	m.b.t. ouderdomsziekten
<i>Glasgow Coma Scale</i>	methode voor het onderzoeken van het bewust zijn, waarbij dit in een cijfer wordt uitgedrukt
<i>glucose</i>	suiker
<i>Guedel</i>	oropharyngeale canule
<i>gynaecologisch</i>	m.b.t. vrouwenziekten haematemese braken van bloed
<i>haemorragie</i>	bloeding
<i>harttamponade</i>	opstapeling van vocht in het hartzakje waardoor het hart niet meer goed kan werken
<i>Heimlich-maneuver</i>	vrijmaken van de ademweg door het verhogen van de druk in de borstkas
<i>Hematoom</i>	bloeduitstorting
<i>hemoglobine</i>	eiwit dat zuurstof in de rode bloedcel bindt
<i>hemopneumothorax</i>	bloed- en luchtopstapeling in de borstholte
<i>hemoptoe</i>	ophoesten van bloed

<i>hemostase</i>	bloedstelping
<i>hemothorax</i>	bloedopstapeling in de borstholte
<i>hepatitis</i>	leverontsteking, benaming van het virus dat hepatitis veroorzaakt
<i>HIV</i>	afk. Human Immunodeficiency Virus, dat AIDS veroorzaakt
<i>humaan</i>	menselijk
<i>humerus</i>	bovenarmbeen
<i>hydro-</i>	sam. m.b.t. water
<i>hyper-</i>	sam. te veel
<i>hyperextensie</i>	overstrekking
<i>hyperglycemie</i>	te hoog suikergehalte in het bloed
<i>hypersensitief</i>	overgevoelig
<i>hypertensie</i>	te hoge bloeddruk
<i>hyperthermie</i>	te hoge lichaamstemperatuur
<i>hyperventilatie</i>	te snelle ademhaling
<i>hypnotisch</i>	slaapverwekkend
<i>hypo-</i>	sam. te weinig
<i>hypoderm</i>	onderhuid
<i>hypoglycemie</i>	te laag suikergehalte in het bloed
<i>hypotensie</i>	te lage bloeddruk
<i>hypothermie</i>	te lage lichaamstemperatuur
<i>hypoventilatie</i>	onvoldoende ademhaling
<i>hypoxie</i>	tekort aan zuurstof in de organen en weefsels

<i>immuunstelsel</i>	afweerstelsel
<i>implantatie</i>	inplanting
<i>incompleet</i>	onvolledig
<i>indicatie</i>	aanwijzing
<i>infarct</i>	afsluiting van een slagader met afsterven van weefsel tot gevolg (bijv. hartspier, hersenen, ...)
<i>infectie</i>	besmetting
<i>inferior</i>	onder, lager
<i>infuus</i>	inbrengen van een vloeistof in de ader
<i>ingestie</i>	inname
<i>inhalatie</i>	inademing
<i>injectie</i>	inspuiting
<i>inspiratie</i>	inademing
<i>insufficiënt</i>	ontoereikend
<i>intern</i>	inwendig
<i>interventie</i>	tussenkomst
<i>intoxicatie</i>	vergiftiging
<i>intra-</i>	sam. binnenin
<i>intracraniaal</i>	in de schedel
<i>intraduraal</i>	gelegen binnen de hersenvliezen
<i>intramusculair</i>	in een spier
<i>intraveneus</i>	in een ader
<i>intubatie</i>	inbrengen van een tube in de luchtwegen
<i>iris</i>	regenboogvlies van het oog

<i>iritis</i>	ontsteking van de iris
<i>ischemie</i>	bloedtekort in de weefsels
<i>isocorie</i>	gelijke grootte van de pupillen
<i>Joule</i>	eenheid van hoeveelheid elektrische energie (bijv. van een defibrillator)
<i>juveniel</i>	bij jongeren
<i>kinetiek</i>	bewegingsleer
<i>kinetisch</i>	m.b.t. energie opgewekt door beweging
<i>klinisch</i>	m.b.t. klachten en ziekte tekenen
<i>kritiek</i>	wat het leven bedreigt
<i>kwalitatief</i>	m.b.t. eigenschappen
<i>kwantitatief</i>	m.b.t. hoeveelheid, orde van grootte
<i>laceratie</i>	snijwonde
<i>laryngoscoop</i>	toestel om de larynx te kunnen bekijken
<i>larynx</i>	strottehoofd
<i>lateraal</i>	verwijderd van de middellijn
<i>leukocyt</i>	witte bloedcel
<i>ligament</i>	gewrichtsband
<i>locaal</i>	plaatselijk
<i>lumbaal</i>	m.b.t. tot de lenden
<i>luxatie</i>	ontwrichting (subluxatie: gedeeltelijke ontwrichting)
<i>malaise</i>	ongesteldheid
<i>maligne</i>	kwaadaardig
<i>mandibula</i>	onderkaak

<i>mandibulair</i>	m.b.t. de onderkaak
<i>MAST</i>	afk. Military Anti Shock Trousers
<i>Maxilla</i>	bovenkaak
<i>maxillair</i>	m.b.t. de bovenkaak
<i>Mayo-tube</i>	oropharyngeale canule
<i>mediaal</i>	naar de middellijn toe
<i>mediaan</i>	op de middellijn
<i>medico-</i>	sam. m.b.t. de geneeskunde
<i>medisch</i>	geneeskundig
<i>medulla</i>	ruggemerg
<i>meningen</i>	hersenvliezen
<i>meningitis</i>	ontsteking van de hersenvliezen
<i>Minerva</i>	stijve halskraag
<i>miose</i>	puntvormig samengetrokken pupil
<i>mobiel</i>	beweeglijk
<i>monitor</i>	toestel om de vitale tekenen of waarden te volgen
<i>monitoring</i>	het volgen van de vitale tekenen of waarden d.m.v. een monitor
<i>mortuarium</i>	plaats waar overledenen worden opgebaard
<i>motorisch</i>	m.b.t. beweging
<i>MUG</i>	off. Mobiele Urgentie Groep
<i>multipel</i>	veelvuldig
<i>musculair</i>	m.b.t. het spierstelsel
<i>mydriase</i>	wijde pupil

<i>myocard</i>	hartspier
<i>narcotisch</i>	verdovend
<i>nasaal</i>	m.b.t. de neus
<i>necrose</i>	het afsterven van weefsel
<i>neonaat</i>	pasgeborene
<i>nerveus</i>	m.b.t. het zenuwstelsel
<i>neuro- sam.</i>	m.b.t. een zenuw
<i>neuron</i>	zenuwcel
<i>N.K.O.</i>	afk. neus- keel en oorziekten
<i>obstructie</i>	verstopping, belemmering
<i>occlusie</i>	afsluiting
<i>oedeem</i>	vochttopstapeling
<i>oedemateus</i>	m.b.t. oedeem
<i>oesophagus</i>	slok darm
<i>oesophagaal</i>	m.b.t. tot slok darm
<i>oraal</i>	m.b.t. mondholte
<i>orbita</i>	de oogkas
<i>oropharyngeaal</i>	m.b.t. de mond en de keel
<i>os</i>	been
<i>osteo-</i>	sam. m.b.t. beenderstelsel
<i>ovarium</i>	eierstok
<i>pacemaker</i>	electrische gangmaker van de hartspier
<i>palmair</i>	m.b.t. de handpalm
<i>palpatie</i>	onderzoek door betasten

<i>pancreas</i>	alvleesklier
<i>paradoxaal</i>	in tegenstelling met wat verwacht wordt
<i>paralyse</i>	verlamming
<i>parese</i>	krachtsvermindering
<i>partieel</i>	gedeeltelijk
<i>patella</i>	knieschijf
<i>pathogeen</i>	ziekteverwekkend
<i>pathologie</i>	ziekteleer
<i>patiënt</i>	zieke of gewonde
<i>pediatrie</i>	kindergeneeskunde
<i>pelvis</i>	bekken
<i>pelvisch</i>	m.b.t. het bekken
<i>penetrerend</i>	doorborend
<i>penis</i>	roede
<i>perfusie</i>	het toedienen van een infuus
<i>pericard</i>	hartzakje
<i>perifeer</i>	oppervlakkig
<i>perimeter</i>	omtrek
<i>peritoneaal</i>	m.b.t. het buikvlies
<i>peritoneum</i>	buikvlies
<i>phalanx</i>	vinger- of teenkootje
<i>pharynx</i>	keelholte
<i>placenta</i>	moederkoek
<i>plantair</i>	m.b.t. de voetzool

<i>plasma</i>	bloedbestanddeel, d.i. bloed zonder de bloedlichaampjes
<i>pleura</i>	longvliezen
<i>pneumonie</i>	longontsteking
<i>pneumothorax</i>	ophopen van lucht in de borstholte
<i>positie</i>	houding
<i>posterieur</i>	naar achter toe
<i>precordiaal</i>	vóór het hart gelegen
<i>prematuur</i>	vroegtijdig
<i>preventie</i>	voorzorgsmaatregel
<i>preventief</i>	voorkomend
<i>procedure</i>	werkwijze
<i>prostaat</i>	zaadklier
<i>proteïne</i>	eiwit
<i>protrusie</i>	het vooruitduwen
<i>proximaal</i>	dichter naar het referentiepunt in de romp toe
<i>psychisch</i>	geestelijk
<i>pulmonair</i>	m.b.t. de longen
<i>pulserend</i>	kloppend
<i>punctie</i>	insteken van naald of canule voor het afprikken van vocht
<i>pupil</i>	opening in het regenboogvlies
<i>quadrant</i>	vierde deel van een cirkeloppervlak
<i>rad.</i>	afk. eenheid van radioactieve straling
<i>radiatie</i>	straling

<i>radiaal</i>	m.b.t. het spaakbeen
<i>radius</i>	het spaakbeen
<i>reanimatie</i>	heropwekken van de levensfuncties
<i>rectum</i>	endeldarm
<i>reflex</i>	automatische reactie op een prikkel
<i>registreren</i>	optekenen
<i>renaal</i>	m.b.t. de nieren
<i>reproductie</i>	voortplanting
<i>respiratie</i>	ademhaling
<i>respiratoir</i>	m.b.t. het ademhalingsstelsel
<i>retina</i>	netvlies
<i>rotatie</i>	wenteling, draaibeweging
<i>ruptuur</i>	breuk, scheur
<i>RX</i>	afk. radiografie
<i>sacraal</i>	m.b.t. het heiligbeen
<i>sacrum</i>	heiligbeen
<i>saturatie</i>	verzadiging, bijv. van de rode bloedcellen met zuurstof
<i>scapula</i>	schouderblad
<i>schizofrenie</i>	geestesziekte met wanen en hallucinaties
<i>sclera</i>	“wit” van het oog, buitenste omhulsel van de oogbol
<i>scoop</i>	lepelberrie
<i>scrotum</i>	balzak
<i>sedativum</i>	kalmeermiddel

<i>semi-</i>	sam. half-
<i>seniel</i>	oud
<i>sensibel</i>	gevoelig
<i>sepsis</i>	bloedbesmetting door ziektekiemen
<i>septum</i>	tussenschot
<i>seropositief</i>	besmet met bijv. HIV, hepatitis, ...
<i>serum</i>	bloed ontdaan van het stolsel
<i>SEVESO</i>	plaats in Italië waarnaar de wetgeving i.v.m. rampen planning voor risicobedrijven genoemd wordt
<i>Sexueel</i>	geslachtelijk
<i>shock</i>	onvoldoende bevoeiïng van de weefsels en organen met bloed en zuurstof
<i>sinus</i>	holte of bijholte van de neus
<i>sinusitis</i>	ontsteking van een bijholte van de neusholte
<i>skelet</i>	beenderstelsel
<i>somnolent</i>	slaperig
<i>sonde</i>	plastiek buisje dat vocht of gas af- en aanvoert bijv. uit de blaas, de maag
<i>sperma</i>	mannelijk zaad, zaadvloeistof
<i>spermatozoïde</i>	mannelijke zaadcel
<i>spinaal</i>	m.b.t. het ruggemerg
<i>spontaan</i>	niet bewust gewild of veroorzaakt, vanzelf optredend
<i>sputum</i>	fluim
<i>START</i>	afk. Simple Triage And Rapid Treatment: eenvoudige en snelle beoordeling en behandeling bij rampen

<i>status</i>	toestand
<i>status epilepticus</i>	langdurige periode van herhaalde epilepsie-aanvallen steriel vrij van bacteriële besmetting
<i>sternum</i>	borstbeen
<i>stimulerend</i>	opwekkend
<i>stoma</i>	kunstmatige verbinding tussen een lichaamsholte (bijv. luchtpijp, darm, ...) en de buitenwereld
<i>subarachnoïdaal</i>	onder de hersenvliezen
<i>subcutaan</i>	onderhuids
<i>supportief</i>	ondersteunend
<i>sutura</i>	hechting
<i>syncope</i>	kort bewustzijnsverlies
<i>tachy-</i>	sam. Snel-
<i>tachycardie</i>	snelle hartslag
<i>tachypnoe</i>	snelle ademhaling
<i>temporaal</i>	m.b.t. de slapen
<i>testikel</i>	teelbal
<i>tetanie</i>	kramp
<i>therapie</i>	behandeling
<i>thoracaal</i>	m.b.t. de borstkas
<i>thorax</i>	borstkas
<i>thrombocyt</i>	bloedplaatje
<i>thrombose</i>	afsluiting door een bloedklonter
<i>thrombus</i>	klonter
<i>thyroïd</i>	schildklier

<i>tibia</i>	scheenbeen
<i>trachea</i>	luchtpijp
<i>tractie</i>	kracht uitoefenen op een structuur door zacht te trekken
<i>transpireren</i>	zweeten
<i>transport</i>	vervoer
<i>trauma</i>	verwonding
<i>traumatologie</i>	studie over wonden
<i>Trendelenburg</i>	houding waarbij de voeten hoger liggen dan het hart
<i>triage</i>	sortering
<i>trimester</i>	periode van drie maanden
<i>tube</i>	plastiek buis die in de luchtpijp kan aangebracht worden
<i>tumor</i>	gezwel
<i>ulceratie</i>	zweer
<i>ulna</i>	ellepijp
<i>ulnair</i>	m.b.t. de ellepijp
<i>umbilicaal</i>	m.b.t. de navel
<i>unilateraal</i>	eenzijdig
<i>urethra</i>	urineweg van de blaas naar de buitenwereld
<i>ureter</i>	urineleider van de nier naar de blaas
<i>urgentie</i>	dringendheid
<i>urinaal</i>	fles om in te wateren
<i>uterus</i>	baarmoeder

<i>vaccin</i>	entstof
<i>vaccinatie</i>	het toedienen van een entstof om de weerstand tegen een besmetting te verhogen
<i>vacuüm</i>	luchtledig
<i>vagina</i>	schede
<i>vena cava</i>	holle ader
<i>vene</i>	ader
<i>ventilatie</i>	ademhaling, beademing
<i>ventraal</i>	naar de buikzijde toe
<i>ventrikel</i>	kamerholte van het hart, holte van de hersenen
<i>vertebro-</i>	wervel
<i>viraal</i>	m.b.t. een virus
<i>virus</i>	ziekteverwekker die kleiner is dan een bacterie
<i>visueel</i>	m.b.t. het gezicht
<i>visus</i>	gezicht
<i>vitaal</i>	levensnoodzakelijk
<i>VMP</i>	afk. vooruitgeschoven medische post
<i>vomitus</i>	braaksel
<i>WAPA</i>	afk. Wakker, Aanspreekbaar, Pijngevoelig, Areactief
<i>whiplash</i>	zweepslag, nekletsel bij een acceleratie-deceleratie trauma
<i>xyphoïd</i>	zwaardvormig aanhangsel
<i>Yankauer</i>	afzuigsonde met bolvormige top
<i>zygoma</i>	jukbeen

15.3 Vergelijkende woordenlijst

Deze vergelijkende woordenlijst zal je, als hulpverlener-ambulancier, helpen bij je contacten met anderstalige patiënten. Daarnaast kan de lijst een hulpmiddel zijn om enerzijds de communicatie tussen de Belgische hulpdiensten te bevorderen en anderzijds om de contacten met buitenlandse diensten te vergemakkelijken.

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
aangestelde	préposé	Zentralist	dispatcher
aangezicht	visage	Gesicht	face
aars	anus	After	anus
abces	abcès	Abszeß	abcedation
abdominaal	abdominal	abdominal	abdominal
abductie	abduction	Abduktion	abduction
achterlaten	abandonner	hinterlassen	abandon
achteroverliggend	en décubitus dorsal	in Rückenlage	supine
actieve kool	charbon de bois activé	aktivierte Holzkohle	activated charcoal
adductie	adduction	Adduktion	adduction
ademhaling	respiration	Atmung	breathing
ademweg	voies respiratoires	Atemwege	airway
ader	veine	Vene	vein
AIDS	SIDA	AIDS	AIDS
akuut	aigu	akut	acute
alvleesklier	pancréas	Bauchspeicheldrüse	pancreas
amfetamine	amphétamine	Amphetamine	amphetamine
amputatie	amputation	Amputation	amputation

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
angor	angine	Angina	angor
anisocoor	anisocore	anisokor	anisocore
antidoot	antidote	Gegengift	antidote
antigeen	antigène	Antigen	antigen
antilichaam	anticorps	Antikörper	antibody
arbeid	travail	Wehen	labor
arythmie	arythmie	Arrhythmie	arrhythmia
aspiratie	aspiration	Aspiration	suction
asystolie	asystolie	Asystolie	asystole
auditief	auditif	auditiv	auditory
autonoom	autonome	autonom	autonomic
baarmoeder	matrice	Gebärmutter	uterus
baarmoederhals	col de l'utérus	Gebärmutterhals	cervix
beademing	ventilation	Beatmung	ventilation
bekken	bassin	Becken	pelvis
beluistering	auscultation	Auskultation	auscultation
beroerte	apoplexie	Apoplex	stroke
besmetting	contamination	Kontamination	contamination
bevochtiger	humidificateur	Befeuchter	humidifier
bewusteloosheid	inconscience	Bewußtlosigkeit	unconsciousness
bezwijming	syncope	Ohnmacht	syncope
bilateraal	bilatéral	zweiseitig	bilateral
blauwe plek	ecchymose	Ecchymose	bruising

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
blauwzucht	cyanose	Zyanose	cyanosis
blindedarm	appendice	Wurmfortsatz	appendix
bloedbraken	hématomèse	Blutbrechen	hematemesis
bloeddruk	tension artérielle	Blutdruck	blood pressure
bloeding	hémorragie	Blutung	hemorrhage
bloedklonter	caillot	Blutpfropf	thrombus
borstbeen	sternum	Brustbein	sternum
borstkas	cage thoracique	Brustkorb	thorax
bot	os	Knochen	bone
bovenkaak	maxillaire supérieur	Oberkiefer	maxillae
braakreflex	réflexe de vomissement	Brechreflex	gag reflex
buikvlies	péritoine	Bauchfell	peritoneum
buisje	canule	Kani le	cannula
buitenbaarmoederlijk ectopique		ektopisch	ectopic
burgerlijk	civil	zivijl	civil
BW	SI	FW	FD
CARA	BPCO	CARL	COPD
congestiefhartfalen	insuffisance cardiaque congestive	Stauungs Herzinsuffizienz	congestive heart failure
CPR	RCP	HLW	CPR
CVA	AVC	HI	CVA
debiet	débit	Zeitvolumen	flow
DGH	AMU	DMH	Emergency Medical Care

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUIITS</i>	<i>ENGELS</i>
dikke darm	colon	Dickdarm	colon
dodgeboren	mort-né	totgeboren	stillborn
doorbloeding	perfusion	Durchblutung	perfusion
doorborend	perforant	perforierend	penetrating
druk	pression	Druck	pressure
drukmeter	manomètre	Druckmesser	manometer
eierstok	ovaire	Eierstock	ovary
eiwit	protéine	Eiweiß	protein
elektromechanische dissociatie	dissociation électromécanique	Elektromechanische Entkopplung	pulseless electrical activity
embool	embolie	Embolie	embolism
enkel	cheville	Fußknöchel	ankle
fluim	expectoration	Auswurf	sputum
frequentie	fréquence	Frequenz	rate
gangreen	gangrène	Gangren	gangrene
GCS (Glasgow Coma Scale)	GCS (Schelle d'évaluation de Coma de Glasgow)	GKS (Glasgow Koma Schale)	GCS (Glasgow Coma Scale)
gedeeltelijk	partiel	partiell	partial
gedrag	comportement	Verhalten	behavior
geestelijk	mental	mental	mental
geestelijk	psychique	psychisch	psychic
geheugenverlies	amnésie	Amnesie	amnesia
geleiding	conduction	Leitung	conduction

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
geneeskundig	médical	medizinisch	Medical
geneesmiddel	drogue	Arzneimittel	drug
gesloten	fermé	geschlossen	closed
gevaar	danger	Gefahr	Danger
gevoeligheid	sensibilité	Empfindlichkeit	Sensibility
gewricht	articulation	Gelenk	Joint
gewrichtsband	ligament	Gelenkband	Ligament
gif	poison	Gift	Poison
golfhoogte	amplitude	Amplitude	Amplitude
gouden uur	heure d'or	Golden hour	Golden hour
haarvat	capillaire	Kapillare	Capillary
halsslagader	carotide	Karotis	Carotis
hart-en bloedvaten- stelsel	circulation	Kreislauf	Circulation
hartinfarct	infarctus du myo- carde	Herzinfarkt	Myocardial infarc- tion
hartspier	myocarde	Herzmuskel	Myocard
harttamponade	tamponnade cardi- aque	Herzbeutelampo- nade	Cardiac tamponade
hartzakje	péricarde	Herzbeutel	Pericard
heimlich maneuver	manœuvre de- heimlich	HeimlichHandgriff	Heimlich maneuver
hemostase	hémostase	Blutgerinnung	Haemostasis
hemothorax	hémotherax	Hämotherax	Haemothorax
hersenkneuzing	contusion	Kontusion	Contusion
hersenschudding	commotion cérébrale	Gehirnerschütterung	Concussion

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
hersenvlamming	accident vasculaire cérébrale	Hirnsult	Stroke
hersenvliezen	méninges	Hirnhäute	meninges
herstel	rétablissement	Erholung	Recovery
heuppan	cotyle	Hüftpfanne	acetabulum
hiel	talon	Ferse	Calcaneus
hoeveelheid	quantité	Quantität	Quantity
hoofdstrekking	extension de la tête	Kopfüberstreckung	Head-tilt
houding	position	Haltung	Position
inademen	inhaler	Inhalieren	Inhale
inademing	inspiration	Einatmung	Inspiration
inname	ingestion	Einnahme	Ingestion
inspuiting	injection	Einsprizung	Injection
inwendig	interne	Intern	Internal
kaak-duw	subluxation de la mandibule	Subluxation des unterkiefers	Jaw-thrust
kamer	ventricule	Herzkammer	Ventricle
kin naar boven	traction antérieure du menton	Esmarch-Handgriff	Chin-lift
kinderziektenleer	pédiatrie	Kinderheilkunde	Pediatrics
kleine hersenen	cervelet	Kleinhirn	Cerebellum
knevel	tourniquet	Knebel	Tourniquet
knieschijf	rotule	Kniescheibe	Patella
koolstofmonoxyde	monoxyde de carbone	Kohlenmonoxyd	Carbon monoxide
koolzuurgas	dioxyde de carbone	Kohlendioxid	Carbon dioxide
koorts	fièvre	Fieber	Fever

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
koortsig	fébrile	Fieberhaft	Febrile
kraakbeen	cartilage	Knorpel	Carilage
krachtsvermindering	parésie	Schwäche	Paresis
kraken	crépitation	Knacken	crepitation
kransslagader	Artère coronaire	Herzkranzschlagader	Coronary artery
croep	Croup	Krupp	Croup
kunstmatig	Artificiel	Künstlich	Artificial
kwaliteit	Qualité	Qualität	Quality
lichaamslagader	Aorte	Aorta	aorta
lichamelijk	Physique	Physikalisch	physical
lidmaat	Extrémité	Extremität	extremity
lidmaat	Membre	Gliedmaße	limb
long	Poumon	Lunge	lung
longblaasjes	Alvéoles	Lungenbläschen	alveoli
longontsteking	Pneumonie	Lungenentzündung	pneumonia
longvlies	Plèvre	Lungenfell	pleura
luchtpijp	Trachée	Luftröhre	trachea
luchtpijptak	Bronche	Bronchien	bronchi
masker met reservoir	Masque à réservoir	Maske mit Reservoirbeutel	Nonrebreather mask
middellijn	Ligne médiane	Mittellinie	midline
middenrif	Diaphragme	Zwerchfell	diaphragma
misbruik	Abus	Abusus	abuse
miskraam	Fausse couche	Fehlgeburt	miscarriage

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
moederkoek	Placenta	Nachgeburt	afterbirth
MUG	SMUR	NAW	MICU
navelstreng	cordon ombilical	Nabelschnur	umbilical cord
netvlies	rétine	Netzhaut	retina
nevenwerking	effet secondaire	Nebenwirkung	side effect
NKO	ORL	HNO	ENT
OCMW	CPAS	*SHZ	x
oksel	aisselle	Achselh*hle	armpit
omtrek	périmètre	Umril3	perimeter
onderhuids	sous-cutané	subkutan	subcutaneous
onderkaak	máchoire	Unterkiefer	mandible
onderkoeling	hypothermie	Unterki hlung	hypothermia
ongeval	accident	Unfall	accident
ontleedkunde	anatomie	Anatomie	anatomy
ontspanner	détendeur	Ausl6ser	pressure regulator
ontwenning	sevrage	Entziehung	withdrawal
ontwrichting	dislocation	Luxation	dislocation
oogkas	orbite	Augenhóhle	orbit
opname	absorption	Absorption	absorption
oppervlakkig	périphérique	oberflächlich	peripheral
optekenen	enregistrer	no tieren	registrate
overgevoelig	hypersensitif	uberempfindlich	hypersensitive
pees	tendon	Sehne	tendon

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUIITS</i>	<i>ENGELS</i>
plaatjes	plaquettes	Blutplattchen	platelets
pletten	écraser	zerquetschen	crush
plots	imprévu	plbtzlich	sudden
pols	pouls	Puls	pulse
polsslag	pouls	Pulsschlag	pulse
kwadrant	kwadrant	kwadrant	kwadrant
ramp	catastrophe	Katastrophe	disaster
reiniging	décontamination	Dekontamination	decontamination
rib	côte	Rippe	rib
roodheid	érythème	Rötung	erythema
ruggenmerg	moelle épinière	Ruckenmark	medulla
rusteloosheid	agitation	Erregung	agitation
schaafwonde	abrasion	Schirfwunde	abrasion
schedel	crâne	Schadel	cranium
scheppbrancard	scoop	Scoop	scoop stretcher
scheur	rupture	Riß	rupture
schildklier	thyroïde	Schilddriese	thyroid
schokgolf	onde de choc	Druckwelle	blast
shock	choc	Schock	shock
slaapverwekkend	hypnotisant	einschláfernd	hypnotic
slagader	artère	Arterie	artery
slagaderlijk	artériel	arteriell	arterial
slaperig	somnolent	schlfrig	somnolent

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUIJS</i>	<i>ENGELS</i>
sleutelbeen	clavicule	Schliisselbein	clavicle
slokdarm	cesophage	Speiserbhre	esophagus
snijwonde	lacération	Schnittwunde	laceration
spalk	attelle	Schiene	splint
spier	muscle	Muskel	mus cle
stelsel	systeme	Apparat	system
stemband	corde vocale	Stimmband	vocal cord
stilstand	arrêt	Stillstand	arrest
stoelgang	celles	Stuhigang	faeces
stoma	stomie	Stoma	stoma
stomp	contondant	stumpf	blunt
straling	radiation	Strahlung	radiation
strotklepje	épiglotte	Kehlkopfdeckel	epiglottis
strottenhoofd	larynx	Kehlkopf	larynx
stuip	convulsion	Konvulsion/Zuckung	convulsion/seizure
stuitpresentatie	présentation par le siège	Steif3lage	breech presentation
suikerziekte	diabète	Zuckerkrankheit	diabetes
teken	symptôme/signe	Anzeichen/Zeichen	symptom/sign
tekort	insuffisance	Insuffizienz	insufficiency
toesnoering	constriction	Verengung	constriction
toestand	état	Zustand	status
tussenkomst	intervention	Intervention	intervention
tussenschot	cloison	Septum	septum

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
uitademing	expiration	Ausatmung	exhalation
uitstulping	prolapsus	Prolapsus	prolapse
uitwendig	externe	Extern	external
urinekanaal	urètre	Harnkanal	urethra
urineleider	uretère	Harnleiter	ureter
verantwoordelijkheid	responsabilité	Verantwortung	responsibility
verband	pansement	Binde	dressing
verband	pansement	Verband	bandage
verdovend	narcotique	Betäubend	narcotic
verdrinking	noyade	Ertrinken	drowning
verduunning	dilution	Verdünnung	dilution
vergiftiging	intoxication	Vergiftung	Intoxication/poisoning
verlamming	paralyse	Lähmung	paralysis
verrekking	distension	Zerrung	strain
versnelling	accélération	Beschleunigung	acceleration
verstopping	transport	Verschluß	occlusion
verstuiking	entorse	Verstauchung	sprain
vertraging	décélération	Verlangsamung	deceleration
vervoer	transport	Transport	transport
verwijden	dilater	Erweitern	dilate
verwikkeling	complication	Verwicklung	complication
verwonding	lésion	Verletzung	injury
verzadiging	saturation	Sättigung	saturation

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
vochttopstapeling	œdème	ödem	edema
voor	antérieur	vorne	anterior
voorkamer	oreillette	Vorhof	atrium
voorkeuze	triage	Triage	triage
vooroverliggend	en décubitus ventral	In Bauchlage	prone
voortijding	prématuré	Vorzeitig	premature
voortplanting	reproduction	Fortpflanzung	reproduction
vooruitduwen	protrusion	Nach vorne drücken	protrusion
vruchtafdrijving	avortement	Abtreibung	abortion
WAPA	EPADONO	WASA	AVPU
werkwijze	Procédure	Vorgehensweise	procedure
wervel	Vertèbre	Wirbel	vertebra
wonde	Plaie	Wunde	wound
wrijving	Friction	Friktion	friction
zak-klep-masker	Ballon-valve-masque	Maske-Ventil-Beutel	bag-valve-mask
zenuw	Nerf	Nerv	nerve
ziekenwagen	Ambulance	Krankenwagen	ambulance
ziekteleer	pathologie	Krankheislehre	pathology
ziekteverwekkend	Pathogène	Krankheist-erregend	pathogen
zuigen	Aspirer	Saugen	suctioning
zuigend	Soufflant	Saugend	sucking
zuurstof	Oxygène	Sauerstoff	oxygen
zuurstofbril	Lunettes à oxygène	Sauerstoffbrille	nasal cannula

<i>NEDERLANDS</i>	<i>FRANS</i>	<i>DUITS</i>	<i>ENGELS</i>
zuurstoftekort	Hypoxie	Sauerstoffmangel	hypoxia
zwaardvormig aanhangsel	Xyphoïde	Schwertfortsatz	xiphoid
zweer	Ulcère	Geschwür	ulcer